

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W REDZIE
NA LATA 2025-2027**

§ 1

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Redzie na lata 2025-2027 zwany dalej Gminnym Programem określa lokalną strategię z zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Gminny Program rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii powinien w najlepszy możliwy sposób promować zdrowie, zapobiegać używaniu substancji psychoaktywnych i zachowaniom problemowym oraz rozwiązywać trudności wynikające z ich używania i uzależniania od nich. Problemy społeczne występujące zarówno na poziomie indywidualnym, jak i w skali całej społeczności, współwystępują i układają się w charakterystyczne wiązki problemów. Kontekst tych problemów ma istotne znaczenie dla planowania i podejmowania działań we wszystkich wspomnianych obszarach, a także dla prognozowanych efektów działań.

Gminny Program opracowany został na podstawie Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Miasto Reda w 2022 r., oraz opracowany we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dokument ten w znacznej części przewiduje kontynuację sprawdzonych działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień realizowanych przez Gminę Miasto Reda w latach ubiegłych.

Gminnym Programem objęte są dzieci i młodzież z placówek edukacyjnych, dorośli, osoby zagrożone uzależnieniami, osoby pijące szkodliwie i uzależnione oraz ich rodziny, a także osoby doświadczające przemocy domowej. Skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Miasto Reda.

Problemy i skutki wynikające z uzależnień, są w dalszym ciągu najpoważniejszymi kwestiami społecznymi. Zjawiska te mają przemożny wpływ na bezpieczeństwo społeczne, stan zdrowia ludzi, jak też relacje z najbliższymi. Z problemem uzależnień wiążą się zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania zarówno sfery ekonomicznej, moralnej i zdrowotnej społeczeństwa. Obecnie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom z problemem uzależnień, a szczególnie dzieciom z rodzin dotkniętych uzależnień, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej.

Pomagać - to z jednej strony minimalizować skutki uzależnień chemicznych i behawioralnych ale z drugiej - pomagać to przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych

postaw osobowościowych, aby nie było potrzeby „podpierania się” substancjami uzależniającymi czy problemowymi zachowaniami.

Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych, czy psychicznej degradacji osoby z problemem uzależnienia, one dotyczą wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z taką osobą.

Kluczową rolę w polskim systemie rozwiązywania problemów uzależnień odgrywają samorządy gmin, które na mocy przepisów prawa są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów uzależnień w społecznościach lokalnych. Szczególnie istotnym w tym obszarze aktem prawnym jest Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w myśl której samorządy gmin posiadają kompetencje do podejmowania działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Gmina z racji dysponowania odpowiednią wiedzą o problemach swoich mieszkańców oraz o swoich możliwościach może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze, skierowane do społeczności lokalnej, ponieważ nadmierne nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz zaburzenia związane z wykonywaniem niektórych czynności stanowią poważny problem, nie tylko dla pojedynczych jednostek, ale dla ogółu społeczeństwa.

Zadaniem gminy jest podejmowanie takich przedsięwzięć, które będą przestrzegać przed zgubnymi skutkami nadużywania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych oraz przyczynią się do ich minimalizacji.

§ 2

Podstawy prawne

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 3) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- 4) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 5) Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- 6) Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw;
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 9) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie;
- 10) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025.

§ 3

Diagnoza problemu

Diagnoza problemów społecznych opracowana w 2022 roku na terenie Gminy Miasto Reda wskazuje, iż 71% respondentów uważa zjawisko uzależnienia od alkoholu jako raczej często występujące w ich okolicy. Mieszkańcy nie zauważają zmian w dynamice spożywania alkoholu. Ponad 60% badanych ocenia problem osób pijących w miejscach publicznych oraz spożywających alkohol pod sklepem na podobnym poziomie w ostatnim dziesięcioleciu. Ankietowani mieszkańcy nie zauważają problemu prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu. Jednym z kolejnych pytań badających postawy względem alkoholu było pytanie o dostępność i kontrolę sprzedaży alkoholu. Blisko 40% respondentów uważa, że należy ograniczyć dostęp do napojów alkoholowych i kontrolować jego sprzedaż. Problem ukazuje także wynik badania przeprowadzonego wśród uczniów, z którego wynika, że 46% badanych (17% szkoła podstawowa i 29% szkoła ponadpodstawowa) zna w Redzie miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

Bardzo niepokojącym aspektem problemu alkoholowego jest korzystanie z napojów alkoholowych przez młodzież. W obecnej rzeczywistości grupa ta jest narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, a bardzo często dysponując własnymi środkami pieniężnymi ma też większe możliwości i swobodę. 22% wśród badanych w szkole podstawowej oraz 72% ankietowanych szkoły ponadpodstawowej przyznało, że ich rówieśnicy spożywają alkohol.

Problem uzależnienia od alkoholu jest zjawiskiem często towarzyszącym problemowi przemocy w rodzinie. W odczuciu 60% ankietowanych przemoc domowa w mieście Reda występuje często. Około 1/2 respondentów podejrzewa, że zna osobę, która doznaje przemocy, a 13% ma pewność. Przemoc nie ma statusu społecznego, majątkowego ani płci. 70% ankietowanych uważa, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie i dotyczyć zarówno kobiet jak i mężczyzn. Wynik diagnozy wskazuje, że 97% badanych nie wie, gdzie po pomoc zgłosić może się ofiara przemocy. Wśród badanych uczniów najczęściej wskazywany był problem przemocy rówieśniczej.

Pod pojęciem uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol rozumie się stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Z diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Miasto Reda opracowanej w 2022 roku wynika, że problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol to ważne zagrożenie dla gminy. Powyższe potwierdza fakt, że 52% respondentów przyznaje, iż zna co najmniej jedną osobę, która zażywa narkotyki. Do zażywania narkotyków bądź dopalaczy przyznaje się 19% badanych uczniów. Jeśli chodzi o źródło pozyskania najczęściej padała odpowiedź „nie wiem”, może to wynikać z niechęci do udzielenia prawdziwej odpowiedzi. Dostępność narkotyków na terenie gminy potwierdza 24% wśród młodych respondentów. Oprócz narkotyków i dopalaczy środkami psychoaktywnymi, jakie zażywa młodzież są leki.

W raporcie z badań poruszony został także temat uzależnień behawioralnych. W grupie badawczej 20% przyznało się do doświadczeń z gramami na automatach lub LOTTO, ale już 78% badanych uważa, że uzależnienie od komputerów/internetu jest dość powszechne.

Nieograniczony dostęp do internetu daje nieograniczone możliwości oraz nieograniczone zagrożenia dla młodych ludzi. Nadużywanie komputera, telefonu i internetu ma negatywne konsekwencje dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.

§ 4

Cele Gminnego Programu

Celem głównym Gminnego Programu jest profilaktyka uzależnień wśród mieszkańców Redy poprzez podniesienie poziomu wiedzy na temat uzależnień oraz minimalizowanie negatywnych konsekwencji społecznych, które wynikają ze spożywania napojów alkoholowych i zażywania innych środków psychoaktywnych oraz zmniejszenia skali uzależnień behawioralnych.

Cele szczegółowe Gminnego Programu:

1. Podejmowanie działań edukacyjnych, informacyjnych i szkoleniowych o tematyce uzależnień i promocji zdrowego stylu życia.

2. Rozwój oferty profilaktycznej sprzyjającej kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych, skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

3. Ograniczenie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych wynikających ze spożywania środków psychoaktywnych oraz innych zachowań ryzykownych.

4. Optymalizacja systemu badań społecznych, planowania, monitorowania i realizacji Gminnego Programu oraz wspieranie synergii działań i współpracy podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

§ 5

Zadania Gminnego Programu

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii obejmują w szczególności:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1) Prowadzenie na terenie gminy programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży:

- pozalekcyjne zajęcia sportowe;
- programy profilaktyczno-wychowawcze;

- kampanie profilaktyczne;
 - pozalekcyjne zajęcia dla dzieci i młodzieży o charakterze integrującym elementy profilaktyki, jako alternatywna forma spędzenia wolnego czasu;
 - organizacja wypoczynku letniego i zimowego wraz z programem profilaktycznym.
- 2) Rekomendowane programy profilaktyczne w placówkach oświatowych skierowane do dzieci, nauczycieli, rodziców.
 - 3) Zakup materiałów profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych w zakresie profilaktyki uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.
 - 4) Realizacja szkoleń, warsztatów, programów edukacyjno – profilaktycznych skierowanych do różnych grup odbiorców z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.
 - 5) Zainicjowanie powstania placówki wsparcia dziennego.

2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii oraz zagrożonych uzależnieniem a także ich rodzin.

- 1) Upowszechnienie informacji dotyczących adresów instytucji i miejsc udzielających pomocy psychologiczno – terapeutycznej.
- 2) Zakup świadczeń grupowych oraz świadczeń indywidualnych, w tym zakup świadczeń w ramach ponadpodstawowego programu terapii uzależnienia lub elementów brakujących do programu podstawowego, ponadpodstawowego i pogłębionego, tak aby pacjenci otrzymali zindywidualizowaną i kompleksową ofertę.

3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

- 1) Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego w zakresie poradnictwa specjalistycznego dla mieszkańców Redy z problemami uzależnienia, współuzależnienia i przemocy domowej, niezależnie od udzielanej na bieżąco osobom uzależnionym i członkom rodzin, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychologicznej i prawnej.
- 2) Umożliwienie dostępu do świadczeń grupowych oraz świadczeń indywidualnych, w tym zakup świadczeń w ramach ponadpodstawowego programu terapii uzależnienia lub elementów brakujących do programu podstawowego, ponadpodstawowego i pogłębionego, tak aby pacjenci otrzymali zindywidualizowaną i kompleksową ofertę.

- 3) Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej i prawnej.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi, udzielanie dotacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego dla mieszkańców Redy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnienia od alkoholu i narkomanii oraz przeciwdziałania innym patologiom społecznym.

5. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom uzależnienia od alkoholu.

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

§ 6

Grupa docelowa

Założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii kierowane są do wszystkich Mieszkańców Redy, w szczególności do osób dotkniętych i zagrożonych problemem uzależnień. Ponadto zadania te skierowane są do dzieci i młodzieży oraz instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów w powyższym zakresie.

§ 7

Realizacja Gminnego Programu

Realizacja zadań Gminnego Programu koordynowana jest przez Referat Rozwoju Urzędu Miasta w Redzie.

Głównymi realizatorami Gminnego Programu są: Urząd Miasta w Redzie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Redzie i Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Redzie.

Podmioty współpracujące:

- Komisja Zdrowia, Polityki Prorodzinnej i Pomocy Społecznej Rady Miejskiej w Redzie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Fabryka Kultury w Redzie,
- placówki oświatowe w Redzie,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kościelne,
- Komisariat Policji w Redzie,
- Zespół Interdyscyplinarny.

§ 8

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Obsługę administracyjną i szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Redzie.

2. Pracami Komisji koordynuje Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez Burmistrza Miasta Redy.

4. Przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z tytułu organizowania i kierowania pracami Komisji ustala się miesięczne wynagrodzenie w wysokości 1500,00 zł brutto.

5. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w pracach Komisji ustala się miesięczne wynagrodzenie w wysokości 1000,00 zł brutto.

6. Za każdą nieobecność członka Komisji w posiedzeniu Komisji potrąca się kwotę 100,00 zł brutto.

7. Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności podpisana przez członków Komisji. Ustala się termin wypłaty do 10-go dnia każdego miesiąca po miesiącu, w którym członek Komisji pełnił swoją funkcję, a w przypadku gdy ten dzień jest dniem wolnym od pracy, w następnym dniu pracy na konto bankowe członka Komisji.

8. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczącym w szkoleniach związanych z problematyką przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, które odbywają się poza Gminą Miasto Reda przysługuje zwrot kosztów podróży.

§ 9

Monitorowanie Gminnego Programu

Monitorowanie Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość realizatorów Gminnego Programu, którzy przekazywać będą stosowne sprawozdania merytoryczno – finansowe do Referatu Rozwoju Urzędu Miasta w Redzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, wraz ze sprawozdaniem rocznym jednostek.

§ 10

Finansowanie Gminnego Programu

Gminny Program realizowany będzie ze środków finansowych z budżetu Gminy Miasto Reda, pozyskiwanych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z tytułu opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.